

Turskiltprosjektet i Buskerud 2013-16

Evaluering basert på foreløpige tall

Turskiltprosjektet er et nasjonalt skilt- og merkeprosjekt der Gjensidigestiftelsen og fylkeskommunene i fellesskap gir økonomisk støtte til merking, skilting og informasjonstiltak knytta til turruter. Tiltakene skal være i overenstemmelse med retningslinjer for prosjektet (kriterier og manual¹, utformet av den nasjonale styringsgruppa) og Merkehåndboka². Turskiltprosjektet i Buskerud har vært en del av det nasjonale Turskiltprosjektet, der alle landets fylker og Oslo kommune, deltar. Buskerud fylkeskommune (BFK) har på basis av søknad til Gjensidigestiftelsen fått tildelt 6 millioner kroner av totalt 30 millioner på landsbasis. Premissene har vært at fylket (i Buskerud; fylket og kommunene i samarbeid) har bidratt med tilsvarende beløp. Det betyr at BFK har forvaltet 12 millioner kroner i perioden 2013-2016.

Målet med ordningen har vært at informasjon, skilting og merking skal øke ferdsel og aktivitet der folk bor og oppholder seg. Målgruppe for ordningen har vært frivillige lag og organisasjoner og interkommunale friluftsråd, og i tillegg har kommuner, reiselivsorganisasjoner, hytteforeninger og andre interessenter kunnet søke sammen med en frivillig organisasjon eller interkommunalt friluftsråd. Målgruppen har kunnet søke om støtte til skilt, merking, informasjonstavler og turkort, fasteordninger, samt arbeidet med design av informasjonstavler og turkort.

Kvantitative resultater per 10.11.16

Rapporteringsfristen for 2016 er 30. november. Så langt er det kommet inn svært få rapporter fra 2016. Tallene som presenteres her for hva som er slutført er derfor i hovedsak basert på rapportering for 2015. Siste sluttrapporteringsfrist er 30.11.17.

Økonomisk situasjon

Figur 1: Den totale økonomiske rammen har vært 12 millioner kroner i perioden 2013-2016. Figuren viser hvor mye som er gitt i tilsagn og hvor mye av midlene som gjenstår.

Det er gitt tilsagn om i overkant av 11,2 mill kr, og det gjenstår i overkant av 700.000 kr. Midlene kan brukes til tilskudd til søknader og reelle utgifter til gjennomføring av turskiltkurs som er obligatorisk for minst en representant for alle organisasjoner og kommuner som deltar i prosjektet. Gjenstående beløp tildeles fortløpende på bakgrunn av søknader som kommer inn i løpet av 2016.

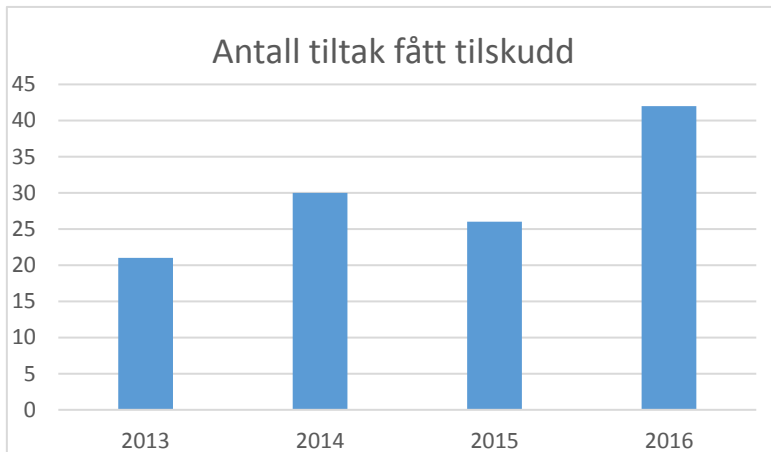
¹ <http://www.turskiltprosjektet.no/manual/>

² Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund og Innovasjon Norge. Merkehåndboka. Håndbok for tilrettelegging av turruter i fjellet, i skogen og langs kysten. 2013. www.merkehandboka.no.

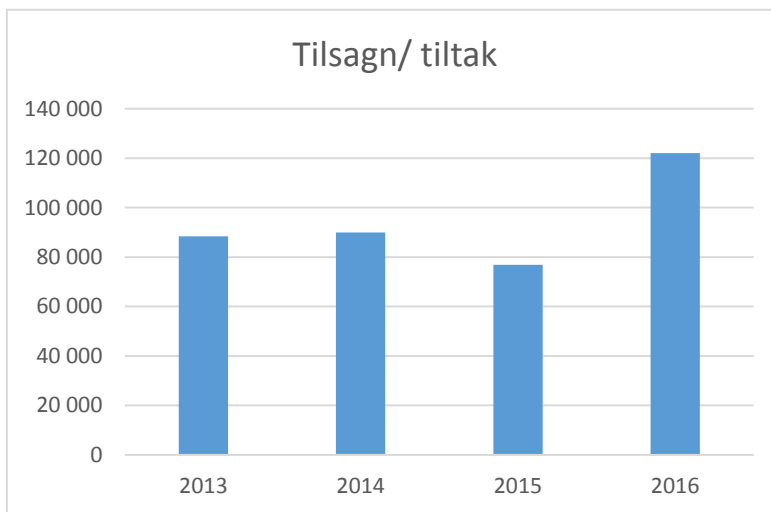
Omfang og gjennomføringsgrad

	Ant tiltak fått tilskudd	Antall tiltak sluttført	Totalt tilsagn (kr)*	Tilsagn/ tiltak
2013	21	12	1 856 550	88 407
2014	30	17	2 699 825	89 994
2015	26	4	2 000 449	76 940
2016	42	0	5 125 681	122 040
Totalt	119	33	11 236 504	94 345

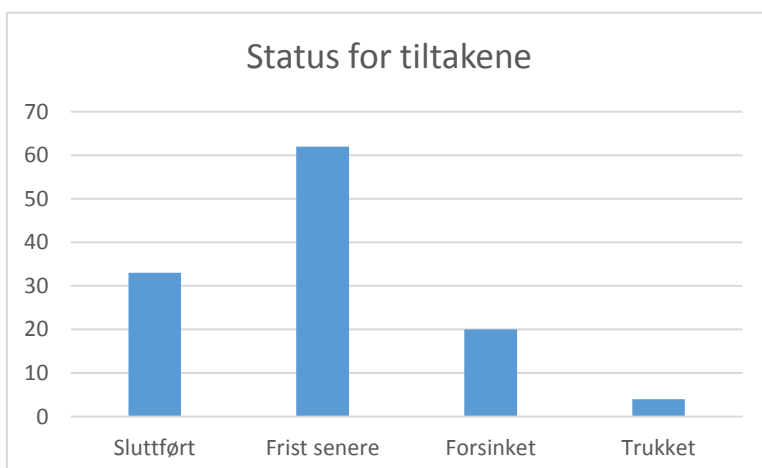
Tabell 1: Oversikt over antall tiltak som har fått tilsagn og total tilsagnssum for hvert av prosjektårene. * I totalsummen er det trukket fra tilsagn som er tilbakebetalt fordi tiltakene ble rimeligere enn antatt eller ikke lot seg gjennomføre. Siste kolonne angir hvor mye tilsagn det er gitt per tiltak og angir en form for gjennomsnittsstørrelse på tiltakene.

Figur 2: Antall tiltak som har fått tilskudd fordelt på de fire prosjektårene

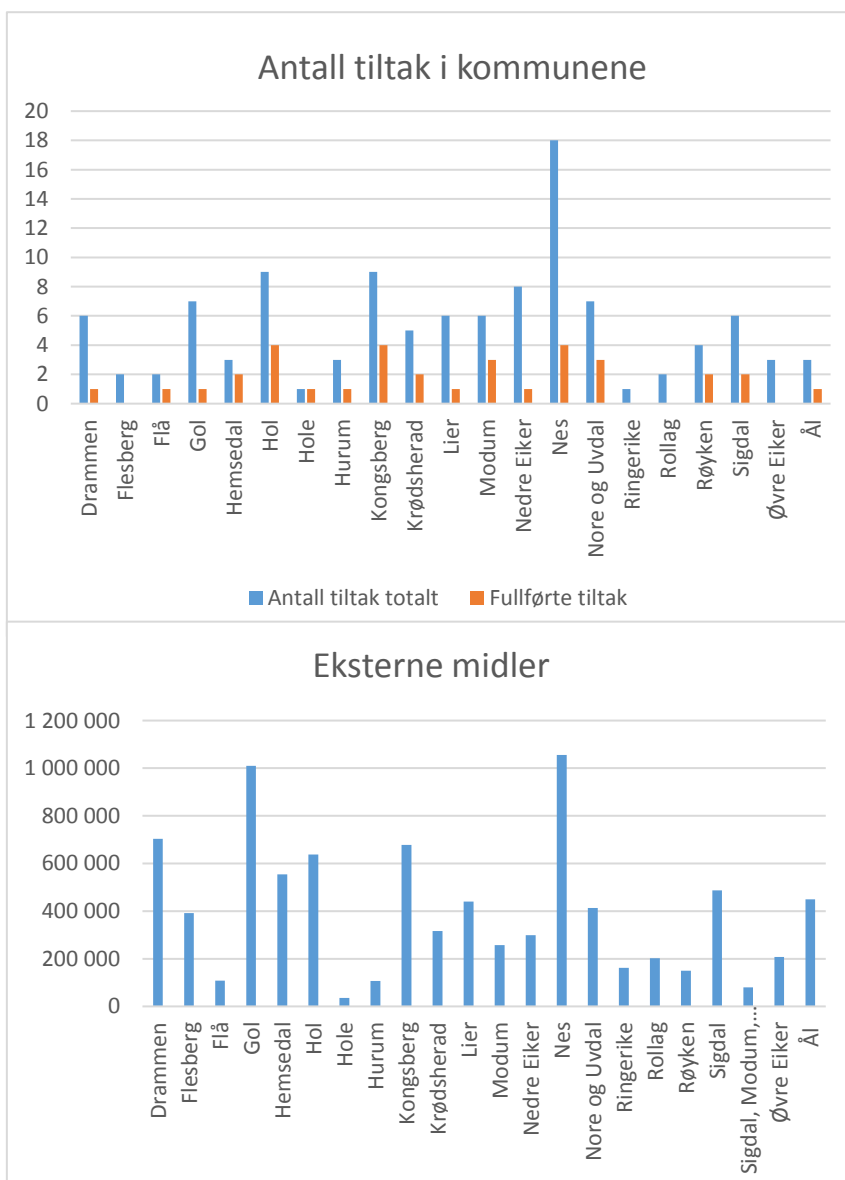

Figur 3: Gjennomsnittlig størrelse på det enkelte tiltak målt i kroner

Figur 4: Status for tiltakene per 10.11.16

Antall søknader forteller noe om interessen for Turskiltprosjektet. Det totale antallet søknader (er det samme som antallet som har fått tilsagn) er 119. Tabell 1 og figur 2 viser hvordan dette fordeler seg over år. Figur 3 viser gjennomsnittlig størrelse for hvert tiltak de ulike årene. I tillegg til at antall søknader har vært flest i 2016, har også gjennomsnittlig størrelse vært høyest (målt i kroner). Dette kan være en indikasjon på at søknadene for 2016 har vært godt planlagt og gjennomføres i større grad basert på helhetlig plan i samarbeid med flere aktører. Et eksempel på dette er skilting av skiløypenettet på Golsfjellet der flere aktører har gått sammen om arbeidet. Dette er så langt det største prosjektet i Buskerud, med et tilsagn på 955.000 kr. Antall søknader var høyest i 2016. Tiltakene sluttrapporteres normalt 1,5 år etter at tilsagn er gitt. Dermed er det bare tiltak som har fått tilsagn i 2013-14 som etter planen skal være ferdigrapportert. Antall tilsagn gitt i denne perioden har vært 51, men bare 29 er sluttrapportert som planlagt. Det er ikke gått i dybden på hva grunnene til utsettelse kan være, men det antas at planleggingsfasen har vært mer krevende enn antatt, og at blant annet kravet til grunneieravtaler før tiltak i felt igangsettes, kan ha ført til utsettelse for en stor andel av de tiltakene som er blitt forsinket. Frist for sluttrapportering for tiltak som har fått utsatt frist fra 2013-14 og for tiltak fra 2015, er 30. november 2016. Tiltak som har fått tilsagn i 2016, skal ikke sluttrapportere før 30.11.17. Det er kun en liten andel av tiltakene som er trukket etter at de har fått tilsagn (figur 4).

Figur 5: Geografisk fordeling - Antall tiltak totalt og antall som er fullført, fordelt på kommunene

Figur 6: Oversikt over eksterne midler (75% av tilskuddssummen kommer fra Gjensidigestiftelsen og fylkeskommunen, 25% bidrar kommunen med selv) som er tilført hver kommune (i tillegg har Sigdal, Krødsherad og Modum to fellesprosjekter)

Alle de 21 kommunene i Buskerud deltar i prosjektet, men omfanget varierer mye. Nes kommune har flest tiltak (figur 5), totalt 18, og har også hentet ut mest eksterne midler fra prosjektet (figur 6) med Gol kommune rett bak, begge med over 1 mill (og i tillegg har kommunen selv bidratt med 25%, dvs omtrent 300.000 kr). Hole og Ringerike er i den andre enden av skalaen med kun ett tiltak hver, men flere av de andre kommunene har hatt lavt økonomisk utbytte av ordningen selv om de har hatt flere tiltak. Det er usikkert hva bakgrunnen for denne skjevfordelingen er, men det som i alle fall er sikkert, er at de tre kommunene som har utnyttet ordningen best økonomisk, har hatt et helhetlig arbeid i bunnen med sti- og løypeplan for Drammen, helhetlig skiløypeplan for Golsfjellet og sterk satsing i samarbeid med frivillige organisasjoner i Nes.

Positive bivirkninger av Turskiltprosjektet i Buskerud

Kommunene har fått en sentral rolle i Turskiltprosjektet i Buskerud, og det er unikt på nasjonalt nivå, og er blitt omtalt som «Buskerud-modellen». Fylkeskommunen har inngått avtale med kommunene, som er med og finansierer delprosjektene (25% av tilsagnet), om at kommunene skal ha hovedansvaret for direktekontakten med delprosjektene. Det er også kommunene i Buskerud som går igjennom søknadene til Turskiltprosjektet og vurderer disse før fylkeskommunens tildelingsgruppe³ fatter endelig vedtak. Det er også kommunen som følger opp det enkelte prosjektet i gjennomføringsfasen, og flere kommuner har tatt på seg administrative arbeidsoppgaver for organisasjonene slik som inngåelse av grunneieravtaler. Kommunene gjennomgår rapporter før de sendes til fylkeskommunen og følger opp at tiltakene er gjennomført i tråd med retningslinjene før utbetalinger gjennomføres. Dette har vært en stor suksessfaktor i Buskerud. Det hadde ikke vært mulig å følge opp prosjektene faglig eller resultatmessig på en slik måte hvis ikke kommunene hadde deltatt i prosjektet. Dette har også skapt et konkret samarbeid mellom kommune og frivillig organisasjon, noe som kjennetegner kommuner som skaper gode nærmiljøer⁴, og et godt samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunen. Fylkeskommunen har i tillegg bidratt med Turskiltkurs som minst en fra hvert delprosjekt må gjennomføre, i tillegg til minst en fra hver kommune. Dette har ført til en kunnskapsoverføring til kommunene og frivillige organisasjoner, ikke bare om merking av turruter, men også om friluftsløven, allemannsretten, motorferdsel i utmark etc.

De frivillige organisasjonene legger ned en fantastisk innsats gjennom Turskiltprosjektet. Frivillighet har ikke bare en positiv effekt på samfunnet, mennesker som arbeider frivillig, er også lykkeligere enn andre. Sosiale relasjoner er viktige for lykke.⁵ Den frivillige innsatsen som er lagt ned i Turskiltprosjektet varierer noe fra delprosjekt til delprosjekt, men i gjennomsnitt legges det ned omtrent den samme verdien i frivillig innsats som tilskuddet som blir gitt, altså omtrent 50%, totalt 12 mill kr.

Nasjonal videreføring?

Flere av fylkeskommunene, Friluftsrådernes Landsforbund og Den Norske Turistforening har spilt inn til styringsgruppa at det ønskes en videreføring av Turskiltprosjektet. Gjensidigestiftelsen har nøkkelrollen, og vurderer på sitt styremøte i starten av desember om stiftelsen fortsatt skal ha

---

³ Saksbehandler i fylkeskommunen behandler søknadene som kommer inn og legger disse fram for en tildelingsgruppe som vedtar tildeling. I 2016 (endret seg noe fra 2013) har tildelingsgruppa bestått av regionkontakt i Gjensidigestiftelsen, Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) i Buskerud og Buskerud idrettskrets, i tillegg til saksbehandleren i fylkeskommunen.

⁴ <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veivisere-i-lokale-folkehelseiltak>

⁵ Lykkelig som frivillig. <http://forskning.no/fritid-psykologi-sosiale-relasjoner/2011/12/lykkelig-som-frivillig>

Turskiltprosjektet som ett av sine nasjonale tiltak. Gjennom dialog med den nasjonale prosjektlederen framgår det at stiftelsen sannsynligvis ønsker å spisse prosjektet noe, om det skal bli videreføring. Med spissing menes blant annet krav om sterkere forankring i planer for å få tilskudd, sterkere involvering av kommunene slik som i «Buskerud-modellen» og mer fokus på tettsteder og byer og der folk bor.

Konklusjon og anbefalinger

Kort kan de positive resultatene oppsummeres slik:

- A. Turskiltprosjektet har tilført Buskerud eksterne midler (totalt 6 mill fra Gjensidigestiftelsen)
- B. Turskiltprosjektet har gitt flere merke og skilte turruter for vandring, sykling og skigåing i Buskerud
- C. Turskiltprosjektet har bidratt med økt friluftskompetanse til kommunene og de frivillige organisasjonene
- D. Turskiltprosjektet har bidratt til økt kontakt mellom fylkeskommunen og kommunene
- E. Turskiltprosjektet har bidratt til økt kontakt mellom kommunene og frivillige organisasjoner og utnyttet frivillig innsats til glede for mange

I vurderingen av videreføring av Turskiltprosjektet i Buskerud, er det viktig å ta med seg:

1. Det anbefales at gjenstående beløp etter prosjektperioden 2013-16, overføres til 2017 og fordeles etter samme kriterier som for prosjektet 2013-16. Det betyr at det fortsatt er tilskudd til å fordele til områder som omfattes av «der folk oppholder seg» som tolkes til å være blant annet hyttestedestinasjoner, langrennsdestinasjoner og andre reiselivsdestinasjoner. Det må søkes Gjensidigestiftelsen om slik overføring av midler.
2. Det økende antall søknader som kom i 2016 og omfanget (gjennomsnittlig størrelse mål i kroner) av disse tiltakene, tilsier at det fortsatt er et behov for turskiltprosjektet i Buskerud.
3. Med signaler fra Gjensidigestiftelsen om økt vridning mot nærmiljø, anbefales det i større grad å prioritere tiltak i og ved der folk bor og i og ved byer og tettsteder.
4. Videreføring av Turskiltprosjektet i Buskerud kan gjennomføres uavhengig av om Gjensidigestiftelsen vedtar forlengelse eller ikke, men omfanget vil bli mye mindre om Gjensidigestiftelsen ikke vedtar videreføring. Det anbefales at fylkeskommunen i første omgang behandler sin politiske sak med utgangspunkt at det forutsettes at Gjensidigestiftelsen viderefører prosjektet.
5. Gjennomføringsgraden er mindre enn forventet. Det anbefales å følge opp kommuner der gjennomføring ikke står til forventningene og kartlegge hva som er hindringene, og om mulig bistå med å løse utfordringene.
6. Kommuner som kun i liten grad har deltatt i prosjektet, skal prioriteres ved innkomne søknader. Anledningen til å prioritere søknader er større ved faste søknadsfrister. Det anbefales å gå tilbake på faste søknadsfrister for videreføringen av prosjektet.